

LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖ TARYBA

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-06-27 Nr. TTP-8

Vilnius

Posėdis įvyko 2023-06-27.

Posėdžio pirmininkė Vita Baliukevičienė.

Posėdžio sekretorė Valda Pranckuvienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Aušra Gratulevičienė – Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės patarėja, Vita Baliukevičienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vadovė, Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Audronė Miknevičienė – Finansų ministerijos Finansų politikos departamento vyresn. patarėja, Ieva Žaunierienė – Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Verslumo skatinimo politikos skyriaus vedėja.

Profesinių sąjungų atstovai: Inga Ruginienė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkė, Dalia Jakutavičė – Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininkė, Aleksandras Posochovas – Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas, Rimtautas Ramanauskas – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Ričardas Garuolis – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas.

Darbdavių organizacijų atstovai: Rūta Skyrienė – Asociacijos „Investors’ Forum“ vykdomoji direktorė, Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidiumo narė, Eigilė Čygaitė-Elzbergienė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento direktoriaus pavaduotoja, Ineta Rizgelė – Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė, Aušra Žliobaitė – Žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus vedėja.

Kiti asmenys: Gediminas Rainys – Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos patarėjas ekonomikos klausimais, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Dalius Gedvilas – Lietuvos pramonininkų konfederacijos viceprezidentas, Lietuvos statybininkų asociacijos prezidentas, Jolanta Ivanauskienė – Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos pirmininkė, Irma Urmonaitė – Konkurencijos tarybos narė, pirmininkės pavaduotoja, Gabrielė Taminskaitė-Kočiūnė – Konkurencijos tarybos Konkurencijos politikos grupės vyriausioji specialistė, Gediminas Noreika – Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos Neteisėtos veiklos priežiūros skyriaus patarėjas, Ieva Piličiauskaitė – Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos Darbo teisės skyriaus vedėja - vyriausioji darbo inspektorė, Ramūnas Petravičius – Ellex Valiūnas partneris, asociacijos „Investors’ Forum“ Darbo santykių grupės vadovas, Jovilė Suslavičienė – AB „Swedbank“, Darbo santykių administravimo departamento direktorė, Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Daiva Kvedaraitė – LPS „Solidarumas“ generalinė sekretorė, Darius Švenčionis – žurnalistas (LPS „Solidarumas“ atstovas).

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Dėl konkurenciją ribojančių susitarimų darbo rinkoje.
2. Informacija dėl kovos su nelegaliu darbu pažangos ir tolimesnių veiksmų.
3. Skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo kontrolė – pirmųjų metų rezultatai.
4. Dėl nekonkuravimo kompensacijos mokėjimo.
5. Dėl išbandymo laikotarpio.
6. Dėl antraeilių pareigų/įsidarbinimo pas kitą darbdavį.
7. Dėl Darbo kodekso 107 str. 4 dalies patikslinimo.
8. Dėl kito Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Vita Baliukevičienė posėdžio pradžioje informavo Trišalės tarybos narius, kad Trišalės tarybos pirmininkas Vytautas Šilinskas negali dalyvauti posėdyje, nes atostogauja, todėl pirmininkauti posėdžiui pavedė kitam Vyriausybės atstovui – Vitai Baliukevičienei, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vadovei. Taip pat ji informavo posėdžio dalyvius, kad posėdis yra tiesiogiai transliuojamas YouTube platformoje. Paklausė Trišalės tarybos narių, ar galima tvirtinti posėdžio darbotvarkę, ar yra papildymų ar prieštaravimų.

Trišalės tarybos nariai pasiūlymų ir prieštaravimų darbotvarkei neturėjo.

NUTARTA. Patvirtinti 2023 m. birželio 27 d. Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio darbotvarkę.

1. SVARSTYTA. Dėl konkurenciją ribojančių susitarimų darbo rinkoje.

Jolanta Ivanauskienė, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos pirmininkė, pasidalino konkurencijos teisės aktualijomis, išvalgomis. Informavo, kad pristatys informaciją, kuo konkurencijos teisė yra susijusi su darbo rinka, aptariant konkrečius pažeidimus ir kylančias rizikas pažeisti konkurencijos teisę tiek iš darbdavių pusės, tiek iš darbuotojų pusės, taip pat – koks yra konkurencijos teisės santykis su kolektyvinėmis sutartimis. Kalbėjo, kad šie klausimai yra aktualūs ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio valstybėse. Informavo apie pirmąją bylą konkurencijos teisės aspektu Jungtinėse Amerikos Valstijose, po kurios buvo priimtos gairės darbdaviams. Nurodė, kad viena iš prioritetinių Europos Komisijos veiklos krypčių yra pažeidimai darbo rinkose. Informavo apie Konkurencijos tarybos atliktus tyrimus dėl tokių pažeidimų ir Lietuvoje. Sakė, kad, matydama temos aktualumą, Konkurencijos taryba parengė atmintinę „Konkurenciją ribojantys susitarimai darbo rinkose“ (toliau – Atmintinė), kurioje atkreipiamas dėmesys, kokiu elgesiu darbdaviai rizikuoja pažeisti konkurencijos teisę. Pabrėžė, kad, jei įmonės nekonkuruoja darbo rinkose, nukenčia ne tik darbuotojai, bet ir visi vartotojai. Akcentavo, kad darbdavių tam tikri susitarimai dėl įvairių darbuotojų darbo sąlygų gali riboti konkurenciją ir sukelti žalą.

Irma Urmonaitė, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos pirmininkės pavaduotoja, informavo, kad pradėdama kalbėti apie reikalavimus darbdaviams, o jie yra lygiai tokie patys kaip ir įmonėms, kurios vykdo komercinę veiklą. Pagrindinis reikalavimas – nesudaryti konkurenciją ribojančių susitarimų. Yra trys pagrindinės draudimų grupės: 1) įmonėms draudžiama tartis dėl darbuotojų atlyginimų, t. y. toks sprendimas turi būti priimtas tik įmonės viduje. Atlyginimai suprantami plačiąja prasme; 2) konkuruojantys darbdaviai negali tarpusavyje susitarti dėl darbuotojų neviliojimo arba negali susitarti jų neįdarbinti; 3) negalima keistis komerciškai jautria informacija. Pabrėžė, kad kalbant apie darbo rinką ir susitarimus dėl darbuotojų, tokie reikalavimai taikomi įmonėms, kurios konkuruoja dėl tokio paties pobūdžio darbuotojų, bet veikia nebūtinai toje pačioje rinkoje. Taip pat susitarimai yra negalimi dėl darbuotojų, nepriklausomai nuo to, kokiu pagrindu, forma jie yra įdarbinti. Jei Konkurencijos taryba nustato tokį pažeidimą, įstatyme numatytos griežtos pasekmės – įmonėms gresia bauda iki 10 proc. metinės apyvartos, tam tikrais atvejais įmonių vadovams gali būti taikoma asmeninė atsakomybė. Akcentavo, kad Konkurencijos taryba nori kuo plačiau informuoti apie taikomus reikalavimus, kad būtų galima išvengti tokių pažeidimų. Taip pat rekomendavo pasistengti nesudarinti tokių susitarimų arba gavus pasiūlymus aiškiai atsiriboti nuo tokių iniciatyvų. Taip pat informuoti Konkurencijos tarybą apie žinomus konkurenciją ribojančius susitarimus, minėjo, kad Lietuvoje jau kelerius metus yra galimybė gauti vienkartinę išmoką, jei Konkurencijos tarybai yra pranešama apie galimus kartelinius susitarimus.

Jolanta Ivanauskienė pabrėžė, kad kolektyvinėse derybose ir kolektyvinėse sutartyse yra galimi tam tikri konkurencijos ribojimai. Taikoma išimtis, kai kalbama apie darbuotojų darbo sąlygų, darbo užmokesčio gerinimą, t. y. konkurencijos draudimai nėra aktualūs. Informavo, kad savarankiškai dirbantys asmenys, skaitmeninėse platformose dirbantys asmenys gali derėtis ir dalyvauti tam tikrose kolektyvinėse derybose, tai nebūtų laikoma konkurencijos teisės pažeidimu ir tai nebūtų Konkurencijos tarybos veiklos, tyrimų prioritetas.

Irma Urmonaitė akcentavo, Socialinės politikos tikslas turi prioritetą virš konkurencijos, tai reiškia, kad praktiškai konkurencijos taisyklės nėra taikomos. Kad taip būtų, būtina įsivertinti sutarties pobūdį ir tikslą. Kalbant apie pobūdį, tai turi būti socialinio dialogo rezultatas, t. y. turėjo vykti lygiavertės derybos. Kalbant apie tikslą, turėjo būti darbuotojų darbo arba įdarbinimo sąlygų pagerinimas. Ji pateikė konkrečių pavyzdžių iš užsienio valstybių praktikos. Svarbu, kad kolektyvinės sutartys netaptų priedanga karteliniams susitarimams. Reikia įsitikinti, ar tikrai yra gerinamos darbo sąlygos, ar yra bendras sutarimas dėl to. Taip pat svarbu, kad sutarus dėl tam tikrų nuostatų kolektyvinėse derybose, nebūtų dar papildomų susitarimų, nepalankių sąlygų darbuotojams. Kitas dalykas – jei būtų tariamasi dėl įmonių elgesio rinkoje – tai būtų Konkurencijos įstatymo darbo laukas, o ne darbo sąlygų darbo laukas. Pabrėžė, kad konkurencijos teisė nėra kliūtis kolektyvinėms deryboms ir sutartims tol, kol abipusiu sutarimu yra gerinamos darbuotojų darbo sąlygos.

Aleksandras Posochovas pasisakė apie anksčiau išsakytą Konkurencijos tarybos poziciją ruošiant tipines sutartis Aktorių gildijoje.

Irma Urmonaitė atsakė, kad Konkurencijos taryba turi būtinai įvardinti rizikas, kai galimai gali būti pažeidžiamos konkurencijos taisyklės. Pakartojo esamą išaiškinimą ES lygiu, kad savarankiškai dirbantys asmenys gali derėtis ir dalyvauti kolektyvinėse derybose dėl savo įkainių, atlygio nustatymo.

Ričardas Garuolis kalbėjo apie galimus kartelinius susitarimus dėl atlyginimų vilkikų vairuotojams. Klausė, ar Konkurencijos taryba turi tam tikrų signalų ir gal buvo atlikti tyrimai šioje srityje.

Jolanta Ivanauskienė atsakė, kad konkrečiai tokio tyrimo nėra atlikta. Karteliniai susitarimai dažnai yra slapti susitarimai, minėjo, kad turint įtarimų geriau atvykti į Konkurencijos tarybą ir detaliau tiesiogiai papasakoti apie tai.

Inga Ruginienė nurodė, kad ši susitikimą įtakojo Konkurencijos tarybos parengta Atmintinė. Kalbėjo, kad, jei darbdavys su darbuotojais susitaria dėl tam tikrų sąlygų, tokio susitarimo Konkurencijos taryba negalėtų kvestionuoti. Pabrėžė, kad norėtųsi aiškumo, kad toks susitarimas būtų taikomas pilna apimti, įskaitant ir darbo užmokestį, kaip tai numato Europos Sąjungos teisinis reguliavimas. Akcentavo, kad kolektyviniai susitarimai yra būtini ir privalo būti sudaromi dėl darbuotojų gerovės.

Irma Urmonaitė sakė, kad Atmintinės tikslas yra Konkurencijos tarybos veiklos laukas. Buvo siekiama informuoti pavienes įmones, dėl ko draudžiama susitarti su kitomis įmonėmis. Taip pat Atmintine siekiama identifikuoti tam tikras išimtis ir duoti nuorodas, kada tam tikri susitarimai nepatenka į Konkurencijos tarybos lauką. Pirminis Atmintinės tikslas – informuoti.

Ramūnas Petravičius padėjo už pateiktą naudingą informaciją apie draudžiamus susitarimus tarp darbdavių. Pateikė komentarą dėl nesąžiningos konkurencijos. Klausė kaip būtų vertinama, jei keli darbdaviai konkurentai, nusamdę trečią asmenį, atlieka tyrimą dėl atlyginimų (patys jokia informacija nesikeičia).

Jolanta Ivanauskienė nurodė, kad Konkurencijos taryba nėra nagrinėjusi konkrečios tokios situacijos. Reiktų įvertinti kontekstą.

Dalia Jakutavičė pasitikslino, ar kalbama apie įmonės lygio ar šakos kolektyvines sutartis. Taip pat klausė, ar tai yra Konkurencijos tarybos darbo laukas, kai darbdavių susitarimu ženkliai pabloginamos darbuotojų darbo sąlygas. Pateikė pavyzdį iš aviacijos srities.

Jolanta Ivanauskienė atsakė, kad kolektyvinės derybos ir sutartys yra galimos tokios, kokios tik yra numatytos teisės aktuose. Pabrėžė, kad tai yra išimtis dėl konkurencijos taisyklių taikymo, nes yra kitų tikslų, kuriems teikiama pirmenybė. Dėl aviacijos srities atsakyti negalėtų. Darbo laukas yra tai, ar darbdaviai tariaisi tarpusavyje. Paragino sakydama, kad jei kyla įtarimų – reiktų apie tai informuoti Konkurencijos tarybą, tuomet konkreti situacija bus vertinama ir žiūrima, ar yra pagrindas pradėti tyrimą. Pabrėžė, kad konkurencijos ribojimai darbo rinkose yra viena iš prioritetinių Konkurencijos tarybos veiklos sričių ir yra skiriamas didelis dėmesys.

Rimtautas Ramanauskas pasisakė apie darbo užmokesčio mokėjimo tendencijas regionuose ir savivaldybėse. Klausė, ar buvo bandoma stebėti darbo užmokesčio tendencijas pagal regionus ir savivaldybes.

Jolanta Ivanauskienė atsakė, kad reikia įvertinti, ar tai patektų į Konkurencijos tarybos darbo lauką. Vienokios ar kitokios atlyginimų tendencijos gali būti nulemtos ir objektyvių veiksnių, nebūtinai esant susitarimams tarp darbdavių. Visada yra riba, kurią reikia atskirti. Tiesiog stebėsenos dėl atlyginimų lygio Konkurencijos taryba nevykdo.

Vita Baliukevičienė papildė sakydama, kad Sodra viešai skelbia kiekvienos įmonės darbo užmokestį ir lygina vidurkius tiek toje srityje, tiek regione.

Rūta Skyrienė padėjo už Atmintinę, sakydama, kad tai yra geras signalas, kad Konkurencijos taryba gali ne tik kontroliuoti, bet ir konsultuoti.

Jolanta Ivanauskienė padėjo už galimybę pristatyti informaciją, o esant daugiau klausimų pakvietė kreiptis tiesiogiai į Konkurencijos tarybą.

NUTARTA: Išklaudyta informacija dėl konkurenciją ribojančių susitarimų darbo rinkoje.

2. SVARSTYTA. Informacija dėl kovos su nelegaliu darbu pažangos ir tolimesnių veiksmų.

Vita Baliukevičienė priminė, kad 2023 m. vasario 21 d. Trišalės tarybos posėdyje buvo pristatytas Užimtumo įstatymo ir kitų lydimųjų įstatymų projektų paketas bei išklaudytos pirminės socialinių partnerių pastabos. Buvo nutarta pavesti šį klausimą nagrinėti Darbo santykių komisijoje. Tačiau atsižvelgus į išsakytas socialinių partnerių pastabas, nuogastavimus, buvo imtasi išsamesnio poveikio vertinimo, t. y. atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, įskaitant ir poveikį kreditoriams. Ji informavo, kad įstatymų projektų paketas vis dar tobulinamas ir pristatė naujus esminius rengiamus pasiūlymus:

- Kompromisinis pasiūlymas **nuo MMA nuskaičiuoti 10 proc.**, ankstesnis siūlymas buvo nuskaičiuoti iš viso.

- **Nustatyti darbdaviui juridiniam asmeniui baudą už nelegalų darbą iki 2,5 proc. jo bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais.** *Kai darbdavio bendrųjų metinių pasaulinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais dydžio nustatyti negalima arba jis mažesnis, kontroliuojančios institucijos skirs baudą nuo 3 MMA iki 12 MMA dydžiu.*

- **Darbdavys nelegaliai dirbusiam asmeniui taip pat turės sumokėti ne mažiau kaip 3 MMA.** Nelegaliai dirbę asmenys bus skatinami pranešti apie nelegalaus darbo faktą ir grįžti į darbo rinką.

- **Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje viešinti informaciją apie asmenis, kurie yra bausti už nelaimingų atsitikimų darbe, darbuotojų saugos ir sveikatos, norminių darbo teisės aktų pažeidimus.**

- **Nustatyti vadinamąsias „skolininko atostogas“ ir tokius išskaitų dydžius, kurie skatintų skolininkus grįžti į darbo rinką.** Skolininkams bus lengviau grįžti į darbo rinką, užsidirbti ir gražinti skolas.

Ji informavo, kad šiuos pasiūlymus planuojama pristatyti Trišalės tarybos rugpjūčio mėnesio posėdyje.

Trišalės tarybos nariai sakė, kad klausimų projektų rengėjams turės tada, kai bus pateikti konkretūs pasiūlymai.

NUTARTA. Išklaudyta informacija dėl kovos su nelegaliu darbu pažangos ir tolimesnių veiksmų.

3. SVARSTYTA. Skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo kontrolė – pirmųjų metų rezultatai.

Gediminas Noreika, Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos Neteisėtos veiklos priežiūros skyriaus patarėjas, pristatė skaidres „Skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo kontrolė – pirmųjų metų rezultatai“ (*skaidrės pridedamos*). Pradžioje jis trumpai pristatė bendrą situaciją, kaip kontroliuojamas nelegalus darbas, vėliau aptarė pirmųjų metų rezultatus, susijusius su skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo kontrole. Jis akcentavo, kad patikrinimai yra atliekami visur, bet skaidriai dirbančiojo ID yra tikrinama tik statybvietėse. Terminas „statybvietė“ yra apibrėžtas Statybos įstatyme, - VDI pagal tai ir vertina. Remonto darbai nepatenka į statybvietės sąvoką.

Vita Baliukevičienė patikslino, kad su rengiamais Užimtumo įstatymo projekto ir lydinčiųjų įstatymų projektų pakeitimais bus siūloma praplėsti sąvoką, nurodant skaidriai dirbančiojo ID bus reikalinga tose vietose, kur atliekami statybos darbai.

Ričardas Garuolis klausė apie paskirtas baudas, jų kiekį ir dydį, o taip pat dėl darbų tęstinumo.

Gediminas Noreika kalbėjo apie Valstybinės mokesčių inspekcijos išaiškinimą dėl darbų tęstinumo. Nurodė, kad informacija apie visus VDI surašytus protokolus yra pateikta skaidrėse. Akcentavo, kad dirbantys be verslo liudijimų visais atvejais yra baudžiami.

Inga Ruginienė pasitikslino dėl VDI pajėgumų ir atkreipė dėmesį dėl atliekamų patikrinimų skaičiaus kituose sektoriuose vasaros metu, pavyzdžiui, paslaugų sektoriuje.

Vita Baliukevičienė informavo, kad VDI pajėgumai yra didinami, papildomai yra įsteigta 30 pareigybių. Patikslino, kad kiekvieną vasarą yra suplanuojami tiksliniai patikrinimai pajūrio maitinimo įstaigose ir viešbučiuose.

Gediminas Noreika pritarė, kad vasaros laikotarpiu VDI patikrinimai maitinimo paslaugų, viešbučių sektoriuose bendra tvarka yra orientuoti į kurortinius miestus, ne tik į pajūrį. Pabrėžė, kad didesnė problema ten būna darbo ir poilsio laiko pažeidimai.

Aurelija Maldutytė klausė, ar yra viešai skelbiamas įmonių sąrašas, kuriose darbuotojai dirbo nelegaliai.

Gediminas Noreika atsakė, kad Valstybinės mokesčių inspekcijos interneto svetainėje yra skelbiamas Nepatikimų mokesčių mokėtojų sąrašas.

Dalius Gedvilas, Lietuvos statybininkų asociacijos (toliau – LSA) prezidentas, išsakė statybininkų bendruomenės nuomonę, kad prie kiekvienos statybvietės fiziškai neįmanoma pastatyti turimo riboto skaičiaus inspektorių. Kalbėjo apie mažą atliekamų patikrinimų skaičių. Pabrėžė, kad turėtų būti kompleksiniai sprendimai, kuriuos LSA siūlė Trišalėje taryboje prieš keletą metų. Atkreipė dėmesį į esančią galimybę lengvai atsisiųsti skaidriai dirbančiojo ID. Išsakė LSA nuomonę, kad nelegalaus darbo statybų sektoriuje nesumažėjo, skaidriai dirbančiojo ID poveikis nelegaliam darbui yra nulinis.

Vita Baliukevičienė kalbėjo, kad nėra nei vienos pasaulio valstybės, kurioje visiškai nebūtų nelegalaus darbo, - visos valstybės su tuo susiduria ir kovoja. Lietuvoje galima didinti inspektorių skaičių, greitinoti inspektavimą, taip pat bus plečiamas ID kodo reikalavimas statybos darbams. Informavo, kad yra rengiamasi darbo laiko apskaitos skaitmeninimui su skaidriai dirbančiojo ID kodu, šio darbo ėmėsi „Sodra“ ir bus pradėta nuo statybų sektoriaus. Ji nesutiko, kad poveikis yra nulinis, sakydama, kad VDI turi pasiekti tam tikrą patikrinimų rezultatyvumo kriterijų. Patikrinimai yra tikslingai atliekami tose vietose, kur yra rizika rasti nelegaliai dirbančiųjų.

Dalius Gedvilas pateikė informaciją, kad Ukrainoje statybų sektoriuje nelegaliai dirba apie 80 pro., o Lietuvoje - apie 24 proc. Dar kartą pabrėžė, kad reikalingi kompleksiniai sprendimai, kuriuos turi kitos valstybės ir paprašė įvertinti LSA anksčiau teiktą siūlymą.

Aurelija Maldutytė pritarė, kad turi būti kompleksinės priemonės, tikslas – skaidriai uždirbamos pajamos. Klausė, ar VDI turi kompleksinių priemonių viziją.

Gediminas Noreika atsakė, kad dažnai vyksta bendri patikrinimai kartu su Valstybine mokesčių inspekcija. Taip pat nurodė, kad vyksta skaidriai dirbančiojo ID modernizavimo darbai, po

kurių bus įdiegta daugiau kompleksinių priemonių, pavyzdžiui, planuojama, kad prie skaidriai dirbančiojo ID būtų priskirtas konkretus objektas.

Vita Baliukevičienė padėjo už pristatytą informaciją.

NUTARTA. Išklaudyta informacija apie skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodo kontrolę – pirmųjų metų rezultatus.

Rūta Skyrienė, klausimų teikėja, pasiūlė, o Trišalės tarybos nariai pritarė pasiūlymui sujungti ir kartu svarstyti darbotvarkės 4, 5 ir 6 klausimus.

4. SVARSTYTA. Dėl nekonkuravimo kompensacijos mokėjimo.

5. SVARSTYTA. Dėl išbandymo laikotarpio.

6. SVARSTYTA. Dėl antraeilių pareigų/įsidarbinimo pas kitą darbdavį.

Vita Baliukevičienė trumpai priminė, kad klausimas dėl nekonkuravimo kompensacijos mokėjimo pirmą kartą buvo svarstytas 2022 m. kovo 18 ir kovo 30 dienomis Darbo santykių komisijos posėdžiuose, kai buvo svarstomi Lietuvos advokatūros pateikti pasiūlymai dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso nuostatų keitimo. Informavo, kad buvo nutarta prašyti Lietuvos advokatūros atstovų, kad jie pakoreguotų Darbo kodekso straipsnių pakeitimų pasiūlymus.

Ramūnas Petravičius, advokatų kontoros „Ellex Valiūnas“ partneris, asociacijos „Investors‘ Forum“ Darbo santykių grupės vadovas, trumpai pristatė tris pasiūlymus:

1) siūlomi šie Darbo kodekso 38 straipsnio 3 dalies pakeitimai: 3. *Susitarime dėl nekonkuravimo turi būti apibrėžta draudžiama darbuotojui darbo ar profesinė veikla, nekonkuravimo kompensacijos darbuotojui dydis, nekonkuravimo teritorija ir susitarimo dėl nekonkuravimo galiojimo terminas. Nekonkuravimo su darbdaviu laikotarpiu **po darbo santykių pasibaigimo** darbuotojui turi būti mokama kompensacija, kurios dydis – ne mažiau kaip keturiasdešimt procentų darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio. Akcentavo, kad siūloma ištaisyti praktikoje esantį nelogiškumą.*

2) siūlomi šie Darbo kodekso 36 straipsnio 2 dalies pakeitimai: 2. *Išbandymo terminas negali būti ilgesnis negu trys mėnesiai, neskaitant laiko, kurį darbuotojas nebuvo darbe dėl laikinojo nedarbingumo, atostogų ar kitų svarbių priežasčių. Pratęsti išbandymo laikotarpį darbo sutarties šalių susitarimu draudžiama. Jei terminuota darbo sutartis sudaroma trumpesniam negu šešių mėnesių laikotarpiui, išbandymo terminas turi būti proporcingas šios sutarties terminui (atitinkamai trumpesnis negu trys mėnesiai). **Sutartyse su juridinio asmens vadovu, kitais vadovaujančiais darbuotojais (šio kodekso 101 straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalys) išbandymo terminas negali būti ilgesnis negu šeši mėnesiai.** Kalbėjo, kad siūloma įteisinti šią galimybę, siekiant padidinti Lietuvos konkurencingumą.*

3) siūloma Darbo kodekso 41 straipsnį papildyti nauja 5 dalimi: 5. *Prieš sudarydamas darbo sutartį, darbuotojas privalo informuoti būsimą darbdavį apie kitas darbuotojo sudarytas darbo sutartis ir vykdomą individualią veiklą. Sudarant darbo sutartį, darbdavys gali darbo sutartyje nustatyti sąlygą, jog siekdamas įsidarbinti pas kitą darbdavį ar pradėti individualią veiklą, darbuotojas privalo gauti darbdavio sutikimą. Pažeidus šias sąlygas, su darbuotoju sudaryta darbo sutartis gali būti nutraukta remiantis šio kodekso 58 straipsniu. Kalbėjo apie po pandemijos išplitusius piktnaudžiavimo atvejus, ypačingai nuotoliniu būdu dirbamuose darbuose, kai darbuotojai įsidarbina keliose įmonėse, apie tai neinformuodami darbdavių.*

Inga Ruginienė pritarė, kad šie klausimai jau buvo svarstyti, o ženklių pokyčių projektuose ji nematanti. Mano, kad dėl šių klausimų pirmiausiai reikėtų susitarti dvišaliuose darbdavių ir profesinių sąjungų atstovų susitikimuose, atkreipė dėmesį, kad konkrečių įstatymų projektų Seime nėra. Pasisakydama apie pateiktus pasiūlymus kalbėjo, kad nekonkuravimo kompensacijos vis dėlto yra mokamos. Sakė, kad šie trys pasiūlymai yra grįžimas atgal prie senojo Darbo kodekso. Kalbėjo, kad profesinės sąjungos taip pat turėtų nuostatų sąrašą iš senojo Darbo kodekso, kurios galėtų būti gražintos. Sakė, kad tai galėtų būti svarstoma, o pirmiausia – dvišaliuose santykiuose. Kalbėjo, kad

šiuo metu yra visi įrankiai, kad vadovams išbandymo laikotarpiai būtų ilgesni, paminėjo galimą vienos ar kitos darbuotojų grupės diskriminaciją. Taip pat sakė, kad trečiasis pasiūlymas yra keistas, kalbėjo apie Konstitucijoje įtvirtintą nuostatą apie galimybę laisvai rinktis darbus, niekas neturi reguliuoti ar riboti mūsų pasirinkimo.

Rūta Skyrienė atsakė, kad pirmiausiai pasiūlymus pateikė Trišalei tarybai, kad toliau jie būtų svarstomi arba dvišaliuose susitikimuose, arba Darbo santykių komisijoje. Pabrėžė, kad šie pasiūlymai yra aktualūs iki šiol. Pavyzdžiui, dirbant nuotoliniu būdu yra nespėjama įvertinti vadovujančių asmenų minkštųjų savybių – lyderystės, mokėjimo bendrauti ir pan. Kalbėjo, kad šeši mėnesiai leistų labiau atsiskleisti šioms savybėms.

Ineta Rizgelė sakė, kad Lietuvos verslo konfederacija palaiko idėją tęsti šių siūlyimų nagrinėjimą, turėtų keletą techninių pastabų. Pasitikslino dėl juridinio asmens vadovo atšaukimo esamos atskiros tvarkos tiek Darbo kodekse, tiek Akcinių bendrovių įstatyme.

Ramūnas Petravičius atsakė, kad yra ir kitokių juridinių asmenų rūšių, kurių atšaukimo specialieji įstatymai visiškai nenumato.

Vita Baliukevičienė priminė, kad Direktyva leidžia numatyti bandomąjį laikotarpį iki 6 mėnesių. Taip pat kalbėjo, kad galima naudoti Darbo kodekso 33 straipsnio 4 dalį.

Ramūnas Petravičius sakė, kad užsienio investuotojams yra sunku paaiškinti, kodėl Lietuvoje nekonkuravimo kompensacija yra mokama darbo santykių metu.

Dalia Jakutavičė sakė, kad situaciją būtų galima išspręsti interesų konflikto aspektu.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė sakė, kad Lietuvos pramonininkų konfederacija taip pat palaiko šių siūlyimų tolimesnį svarstymą. Informavo, kad LPK nariai įmonės pateikė nemažai konkrečių praktinių situacijų, kai pokyčiai darytų teigiamą įtaką tiek darbdaviams, tiek ir darbuotojams. Atkreipė dėmesį, kad gal būtų gerai, jei nebūtų suformuluota imperatyvi nuostata informuoti darbdavį apie kitą darbą, o darbdavys galėtų paprašyti tokios informacijos, jei jam yra svarbu.

Inga Ruginienė pabrėžė, kad šie trys pasiūlymai yra nenaudingi darbuotojams ir blogina jų padėtį. Akcentavo, kad užsienio valstybėse yra ir daugiau gerų praktikų, ne tik darbdavių paminėti pavyzdžiai.

Aurelija Maldutytė sakė, kad Lietuvos darbdavių konfederacija pritaria daugumai pasiūlymų, tik atkreipė dėmesį dėl pasiūlymo, kad privaloma gauti leidimą dirbant antraeiles pareigas. Norint dirbti laisvu savo laiku šeštadienį ar sekmadienį turbūt nereikėtų gauti leidimo, tai aktualu būtų jei būtų norima dirbti tuo pačiu darbo laiku. Mano, kad reiktų ieškoti būdų, kaip spręsti problemą, kad nebūtų dvigubo darbo vienu metu.

Dalius Gedvilas patvirtino, kad Lietuvos pramonininkų konfederacija palaiko asociacijos „Investors Forum“ pasiūlymus, pateikė pavyzdžių apie buvusius piktnaudžiavimus statybų sektoriuje.

Dalios Jakutavičės nuomone, šias problemas būtų galima išspręsti per kolektyvines sutartis, tai yra įmonės kultūros ir susitarimų klausimas.

Vita Baliukevičienė, apibendrindama, pasiūlė galimus tris sprendimus: 1) fiksuoti socialinių partnerių nuomos, 2) klausimus perduoti į Darbo santykių komisiją, 3) klausimus svarstyti dvišaliuose darbdavių ir profesinių sąjungų susitikimuose.

Socialiniai partneriai pasiūlė klausimus perkelti į dvišalius darbdavių ir profesinių sąjungų susitikimus.

NUTARTA. Bendru sutarimu pritarti, kad klausimai „Dėl nekonkuravimo kompensacijos mokėjimo“, „Dėl išbandymo laikotarpio“ ir „Dėl antraeilių pareigų/įsidarbinimo pas kitą darbdavį“ būtų nagrinėjami dvišaliuose derybiniuose profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų susitikimuose.

7. SVARSTYTA. Dėl Darbo kodekso 107 str. 4 dalies patikslinimo.

Jovilė Suslavičienė, „Swedbank“, AB Darbo santykių administravimo departamento direktorė, informavo, kad norima inicijuoti Darbo kodekso 107 str. 4 dalies patikslinimą, jos formuluotę pakeičiant taip: „Į darbuotojo komandiruotės laiką įeina darbuotojo kelionės į darbdavio nurodytą

darbo vietą ir atgal laikas. Jeigu kelionė vyko po darbo dienos valandų, poilsio ar švenčių dieną, šis laikas darbo užmokesčiu nėra apmokamas, o darbuotojas turi teisę į tokios pačios trukmės poilsį pirmą darbo dieną po kelionės arba šis poilsio laikas pridedamas prie kasmetinių atostogų laiko, paliekant už šį poilsio laiką darbuotojo darbo užmokestį“. Atkreipė dėmesį, kad, remiantis Valstybinės darbo inspekcijos išaiškinimu, kelionė komandiruotės metu po darbo dienos valandų, poilsio ar švenčių dieną, yra apmokama viengubu tarifu, kas gali būti traktuojama, kad darbuotojui už kelionės laiką turi būti mokamas dvigubas darbo užmokestis (ir kaip už darbo laiką, ir kaip už perkeltą poilsio laiką). Kalbėjo, kad yra siūloma, kad darbuotojui būtų mokamas įprastas darbo užmokestis ir už kelionės laiką neturėtų būti papildomai kompensuojama. Taip pat informavo, kad iš anksto nebuvo pateiktas pasiūlymas, bet būtų tikslinga papildyti Darbo kodekso 107 str. 1 dalį: „Darbuotojo komandiruotė yra jo darbo pareigų atlikimas kitoje, negu yra nuolatinė darbo vieta, **darbo valandomis arba įprastu darbuotojo darbo grafiku**, vietoje“.

Inga Ruginienė kalbėjo, kad, jei į komandiruotę tenka vykti sekmadienį, tai nėra įprastas darbo režimas. Komandiruotė prasideda tada, kai žmogus išvyksta iš namų ir baigiasi, kai žmogus grįžta namo. Mano, kad keisti Darbo kodekso nuostatą nėra prasmės, o reikia palikti dabartinį reglamentavimą.

Rimtautas Ramanauskas atkreipė dėmesį į situacijas, kai būna vienos dienos komandiruotės Lietuvoje, tenka nuvažiuoti apie 600 km ir dar atlikti darbą. Mano, kad tokiems atvejams šis pasiūlymas nėra tinkamas.

Vita Baliukevičienė apibendrina, kad šis klausimas svarstomas jau ne pirmą kartą ir kiek kartų buvo svarstytas, tiek kartų buvo nesutarta. Pasiūlė ir šį klausimą taip pat perduoti dvišaliams susitikimams, nors atkreipė dėmesį, kad į dvišalį formatą yra atiduota nemažai klausimų, bet trūksta informacijos, ar tokie susitikimai vyksta.

Ieva Piličiauskaitė, Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos Darbo teisės skyriaus vedėja - vyriausioji darbo inspektorė, nurodė, kad Valstybinė darbo inspekcija (toliau – VDI) iš dalies pritartų, kad šį straipsnį galbūt ir reikėtų pakeisti, kad nebūtų neteisingai susidarančių skirtumų. Tačiau nepritartų pasiūlymui, kad būtų kompensuojama tik poilsio laiku. VDI siūlytų, kad kaip kompensacija būtų mokamas viengubas darbo užmokestis ir lyginama su Darbo kodekso 144 straipsnyje nustatytais dydžiais, kad nesusidarytų skirtumų.

NUTARTA. Po diskusijų bendru sutarimu klausimą „Dėl Darbo kodekso 107 str. 4 dalies patikslinimo“ perduoti nagrinėti dvišaliuose derybiniuose profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų susitikimuose.

8. SVARSTYTA. Dėl kito Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio.

Vita Baliukevičienė pasiūlė kitą posėdį surengti rugpjūčio 1 dieną arba vėliausiai rugpjūčio 7 dieną. Jo metu Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pristatytų parengtų įstatymų projektų paketą dėl kovos su nelegaliu darbu.

Profesinių sąjungų ir darbdavių atstovai pabrėžė, kad tai yra vasaros atostogų laikotarpis ir pasiūlė posėdį nuotoliniu būdu surengti vėliau – rugpjūčio 22 d. Taip pat teiravosi, kodėl norima taip skubėti su projektų svarstymu Trišalėje taryboje. Paprašė parengtus įstatymų projektus Trišalės tarybos nariams atsiųsti anksčiau, rugpjūčio mėnesio pradžioje, kad rugpjūčio 22 d. posėdyje socialiniai partneriai galėtų turėti konkrečius siūlymus ir savo pozicijas.

NUTARTA.

1. Kitą Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdį organizuoti 2023 m. rugpjūčio 22 d. 14.00 val.

2. Socialinių partnerių prašymu, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai iš anksto prieš planuojamą posėdį Trišalės tarybos nariams atsiųsti teisės aktų projektų paketą dėl kovos su nelegaliu darbu.

Posėdžio pirmininkė

Posėdžio sekretorė

Vita Baliukevičienė

Valda Pranckuviene